

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลวิจัย และเสนอข้อเสนอนะจากการวิจัย ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ผลการวิเคราะห์เนื้อหารายการข่าวโทรทัศน์ 2) กลไกการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหารายการข่าวโทรทัศน์

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ที่นำมาศึกษา พบว่า

1.1 ปริมาณการนำเสนอความรุนแรงในรายการข่าวโทรทัศน์

สถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานีมีการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์รวมทั้งสิ้นเป็นเวลา 424 : 16 นาที คิดเป็นร้อยละ 9.62 ของปริมาณเวลาในการเสนอข่าวทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบปริมาณการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ของแต่ละสถานี พบว่า สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 มีการเสนอความรุนแรงในปริมาณมากที่สุดเมื่อเทียบกับสถานีอื่น ๆ คือ มีการเสนอเป็นเวลา 99 : 54 นาที คิดเป็นร้อยละ 23.54 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมด ส่วนสถานีโทรทัศน์ที่มีการเสนอความรุนแรงเป็นปริมาณน้อยที่สุดคือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11

มีการเสนอความรุนแรงเป็นเวลา 78 : 03 นาที คิดเป็นร้อยละ 18.40 ของปริมาณการนำเสนอความรุนแรงทั้งหมด

1.2 ระดับของความรุนแรงที่นำเสนอในรายการข่าวโทรทัศน์

จากการแบ่งระดับความรุนแรงเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด พบว่าสถานีโทรทัศน์มีการเสนอความรุนแรงในระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีการเสนอความรุนแรงระดับปานกลางในปริมาณมากที่สุดเมื่อเทียบกับระดับความรุนแรงระดับอื่น ๆ ที่นำเสนอทางช่องนี้ กล่าวคือ มีการนำเสนอความรุนแรงระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 36.44 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ส่วนระดับความรุนแรงที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีการเสนอน้อยที่สุด คือ ความรุนแรงระดับน้อยมีการนำเสนอเพียงร้อยละ 1.55 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทางช่อง 3

สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 มีการเสนอความรุนแรงระดับน้อยที่สุดในปริมาณมากที่สุดเมื่อเทียบกับความรุนแรงระดับอื่น ๆ ที่นำเสนอทางช่อง 5 กล่าวคือ มีการเสนอความรุนแรงน้อยคิดเป็นร้อยละ 51.41 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 5 ส่วนระดับความรุนแรงที่มีการเสนอน้อยที่สุด คือ ความรุนแรงระดับน้อยมีการนำเสนอเพียงร้อยละ 2.40 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 5

สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 มีการเสนอความรุนแรงระดับน้อยในปริมาณมากที่สุดเมื่อเทียบกับความรุนแรงระดับอื่น ๆ ที่นำเสนอทางช่อง 7 กล่าวคือ มีการเสนอความรุนแรงระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 27.28 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 7 ส่วนระดับความรุนแรงที่มีการเสนอน้อยที่สุด คือ ความรุนแรงระดับมากที่สุดมีการเสนอร้อยละ 9.86 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 7

สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 มีการเสนอความรุนแรงระดับปานกลางในปริมาณมากที่สุดเมื่อเทียบกับความรุนแรงระดับอื่น ๆ กล่าวคือ มีการเสนอคิดเป็นร้อยละ 52.25 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 9 ส่วนระดับความรุนแรงที่มีการนำเสนอน้อยที่สุด คือ ความรุนแรงระดับมากที่สุดมีการเสนอคิดเป็นร้อยละ 5.83 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 9

สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 มีการเสนอความรุนแรงระดับปานกลางในปริมาณมากที่สุดเมื่อเทียบกับความรุนแรงระดับอื่น ๆ ที่นำเสนอทางช่อง 11 กล่าวคือ มีการนำเสนอความรุนแรงระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 44.89 ของปริมาณเวลาในการเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 11 ส่วนระดับความรุนแรงที่ทางสถานีช่อง 11 ใช้เวลาในการเสนอน้อยที่สุด คือ ความรุนแรงระดับมากที่สุดมีการนำเสนอคิดเป็นร้อยละ 6.66 ของปริมาณการนำเสนอความรุนแรงทั้งหมดของช่อง 11

2. กลไกการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับกลไกการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็นด้วยกัน คือ

2.1 การควบคุมของรัฐ

จากการวิจัย พบว่า รัฐได้มีการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ซึ่งการควบคุมมีทั้งที่เป็นการควบคุมโดยตรง และโดยอ้อม

การควบคุมโดยตรง คือ การที่กฎหมาย หรือระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ระบุ หรือบัญญัติอย่างชัดเจนว่ามีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการนำเสนอความรุนแรงโดยเฉพาะ ซึ่งได้แก่ ระเบียบว่าด้วยการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ 2521 ในข้อ 14 (8) ระบุว่าภาพยนตร์ที่จะส่งออกอากาศทางสถานีจะต้องไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อน หรืออุจาดแก่ผู้ชม และจากคำสั่งคณะกรรมการปกครองฉบับที่ 17 ในข้อ 2 (9) ที่ระบุว่า การเสนอรายการข่าวต้องไม่เป็นการแสดงให้เห็นความทารุณโหดร้ายอันก่อให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน

ส่วนการควบคุมโดยอ้อม คือ การที่กฎหมายหรือระเบียบไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าเพื่อควบคุมการนำเสนอความรุนแรงโดยเฉพาะ แต่ก็มีผลในการควบคุมความรุนแรงในบางลักษณะหรือบางประเภทที่เข้าข่ายกับบทบัญญัตินั้น ๆ ได้ เช่น กฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาท กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในความผิดฐานละเมิด เป็นต้น

2.2 การควบคุมโดยสาธารณะ

ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมโดยสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมที่มีไปถึงฝ่ายข่าวโดยตรง การแสดงความคิดเห็นในรูปของบทความหรือบทวิจารณ์ ตลอดจนการสัมมนา การอภิปรายต่างจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมส่วนใหญ่แล้ว มีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ไม่เห็นด้วยกับการที่สถานีโทรทัศน์มีการเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ และได้มีการเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการรายงานข่าวว่า สื่อมวลชนควรปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของจรรยาบรรณ และควรคำนึงถึงผลกระทบของข่าวต่อเด็ก และเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

2.3 หลักเกณฑ์การคัดเลือกข่าว และการพิจารณาคัดเลือกการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์

จากการวิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของบรรณาธิการข่าวสามารถสรุปได้ว่า บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่เป็นผู้กรองสาร ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวออกอากาศ และในการคัดเลือกข่าวออกอากาศ บรรณาธิการข่าวจะคำนึงถึงนโยบายของสถานี และคุณค่าของข่าวเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้กรองสารใช้ว่าจะมีอำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจเลือกข่าวเสมอไป ในบางครั้งการตัดสินใจก็กระทำโดยผู้อื่น เช่น ผู้ที่มีอำนาจสูงกว่า เป็นต้น

ส่วนการพิจารณาคัดเลือกการนำเสนอความรุนแรงในรายการข่าวโทรทัศน์ บรรณาธิการข่าวจะใช้วิจารณญาณ ประกอบกับการคำนึงถึงแนวทางการควบคุมของรัฐ และความรู้สึกของผู้ชมมาเป็นแนวทางการพิจารณาคัดเลือกข่าว แต่เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาข่าวโทรทัศน์ในเชิงตรวจสอบการคัดเลือกข่าวความรุนแรงตาม

หลักเกณฑ์ของแต่ละสถานี พบว่า การนำเสนอข่าวโทรทัศน์ของแต่ละสถานีไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหารายการข่าวโทรทัศน์ พบว่า สถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานีในเขตกรุงเทพมหานคร มีการนำเสนอความรุนแรงถึงร้อยละ 9.62 ของปริมาณเวลาในการเสนอข่าวทั้งหมด และระดับของความรุนแรงที่นำเสนอในแต่ละสถานีมีทุกระดับตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดจนถึงระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลไกการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมตนเองของสื่อมวลชน การควบคุมของรัฐ หรือการควบคุมโดยสาธารณะ

การควบคุมตนเอง

จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ พบว่า แนวทางการพิจารณาคัดเลือกการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ คือ การควบคุมตนเองภายใต้กรอบของกฎหมายและกรอบของสถาบันต่าง ๆ ที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้น แต่เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาข่าวโทรทัศน์เปรียบเทียบกับแนวทางการพิจารณาการนำเสนอความรุนแรงในข่าวของแต่ละสถานี พบว่า ข่าวที่นำเสนอมิได้เป็นไปตามแนวทางการพิจารณาการนำเสนอความรุนแรงที่บรรณาธิการข่าวให้สัมภาษณ์ไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว การควบคุมตนเองของสื่อมวลชนยังไม่เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดก็เกิดขึ้นน้อยมาก และการที่สื่อมวลชนยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรต่าง ๆ อันได้แก่

1. การแข่งขันการเสนอข่าว: นับตั้งแต่ช่อง 9 อสมท. เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีการนำเสนอข่าวเมื่อปี 2529 ทำให้สถานีช่องอื่น ๆ มีการ

เปลี่ยนแปลงตาม และให้ความสำคัญกับรายการข่าวมากขึ้น สถานีทุกแห่งต้องแข่งขันกันด้วยกลวิธีหลายแบบ การนำเสนอความรุนแรงในข่าวจึงอาจเป็นกลวิธีหนึ่งในการแข่งขัน ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของบรรณาธิการข่าวช่อง 5 ที่ว่า "ภาพรุนแรงเมื่อก่อนออกไม่ได้ แต่เดี๋ยวนี้เมื่อช่องอื่นออกแล้วไม่เป็นไร เราก็เริ่มจะออกบ้าง เพราะว่าบางครั้งมีการแข่งขันกัน" (กัลยา พานิชดี, สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2533) หรือเช่นที่บรรณาธิการข่าวช่อง 9 อสมท. กล่าวว่า "การแข่งขันกันเองนี้มีส่วนมากภาพถึงออกในลักษณะรุนแรงและคิดว่าคนชอบดูภาพเหล่านี้จึงมีการเสนอภาพเหล่านี้ออกมามาก" (ศุภวิชัย บุนนาค, สัมภาษณ์ 28 พฤษภาคม 2533) และจากการแข่งขันนี้เองทำให้สื่อมวลชนมุ่งแต่จะขายข่าวแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมจากการแข่งขันดังกล่าว

2. ค่านิยมหรือความเชื่อส่วนตัวของบรรณาธิการข่าว: จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ พบว่า สาเหตุหนึ่งที่บรรณาธิการข่าวมีการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ก็เนื่องมาจากค่านิยมของบรรณาธิการข่าวที่ว่าความรุนแรงเป็นการเพิ่มความน่าสนใจ หรือเพิ่มสีสันให้กับข่าว และจากความเชื่อของบรรณาธิการข่าวที่ว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ชอบดูความรุนแรง จึงต้องตอบสนองความต้องการของผู้ชมซึ่งจริง ๆ แล้วสิ่งที่คนดูชอบไม่ใช่เป็นสิ่งที่สถานีจะต้องตามใจผู้ชมเสมอไป วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจคัดเลือกข่าว ควรจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง และความชอบธรรมในสังคมมากกว่า

3. การขาดมาตรฐานทางวิชาชีพ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน ในกระบวนการทำข่าวบรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่เป็นผู้กรองสาร ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารก่อนที่ข่าวสารจะถูกส่งมาถึงผู้รับสาร หากบรรณาธิการข่าวไม่มีจรรยาบรรณในการเสนอข่าวย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องมาถึงคุณภาพข่าวสารที่จะด้วยคุณภาพตามไปด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนควรตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของตน ควรมีจิตสำนึก จริยธรรม หรือจรรยาบรรณในการเสนอข่าว

การควบคุมของรัฐ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมของรัฐที่มีต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์แสดงให้เห็นว่า รัฐได้กำหนดบทบาทของสื่อมวลชนโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนร่วมในทางสื่อสารทุกระดับ ดังต่อไปนี้

1. ปัจเจกชน: เช่นการให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับชื่อเสียงของบุคคลผู้ตกเป็นข่าว ดังที่บัญญัติไว้ใน กฎหมายหมิ่นประมาท, พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 เป็นต้น

2. สังคม: เช่นการป้องกันมิให้สื่อมวลชนเสนอความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรมป่าเถื่อน หรืออุจาดแก่ผู้ชม (ระเบียบว่าด้วยการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ 2521) หรือการป้องกันมิให้สื่อมวลชนเสนอข่าวที่เป็นการชู้ช้อง หรือเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กหรือเยาวชน (คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 17) เป็นต้น

3. รัฐ: เช่นการป้องกันมิให้สื่อมวลชนแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการบ่อนทำลาย หรือกระทบกระเทือนความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ (ระเบียบว่าด้วยการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ 2521) หรือการป้องกันการเสนอข่าวไม่ให้เป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งชาติ หรือสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ (คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 17) เป็นต้น

แต่กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ บางฉบับที่รัฐบัญญัติขึ้นมาเป็นการกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ๆ และมีการใช้ถ้อยคำที่เคลือบคลุมยากต่อความเข้าใจ บางครั้งอาจทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจไขว้เขวไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติที่ให้ไว้ และก่อให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนได้

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะมีกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ แต่การควบคุมเป็นลักษณะค่อนข้างหลวม สถานที่แต่ละสถานที่สามารถจะมีอิสระในการดำเนินงานค่อนข้างสูง ตราบเท่าที่ไม่ขัดกับหลักการใหญ่ ๆ ของการควบคุม โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ดังจะ

เห็นได้ว่า ชาวที่มีการนำเสนอความรุนแรงส่วนมากจะเป็นชาวต่างประเทศกับชาว อาชญากรรม ส่วนชาวการเมืองมีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพราะชาวความรุนแรงทาง การเมืองเป็นชาวที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติได้ ทางสถานีจึง มีการระมัดระวังในการนำเสนอความรุนแรงในข่าวการเมืองมากกว่าข่าวประเภท อื่น ๆ และจากการที่การควบคุมเป็นลักษณะค่อนข้างหลวมดังกล่าว อาจก่อให้เกิด ผลเสียต่อการดำเนินการกระจายเสียงเพื่อสังคมส่วนรวม ในแง่ทำให้ขาดรายการ ที่มีมาตรฐานได้ หากสื่อมวลชนใช้อิสรภาพที่มีอยู่ในทางที่ไม่สมควร

การควบคุมโดยสาธารณะ

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาเรื่องการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ยังเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับความสนใจจากสาธารณชนทั่วไปเท่าที่ควร การควบคุมโดย สาธารณะที่มีต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์จึงมีไม่มากนัก ซึ่งสาเหตุที่ เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากสาธารณชนส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะเป็นผู้รับสารที่เป็น ผู้ถูกกระทำ (passive receiver) มากกว่าเป็นผู้กระทำ (active receiver) กล่าวคือไม่ว่าสื่อมวลชนจะส่งสารอะไรมา ผู้รับสารก็จะรับข่าวสารนั้นโดยไม่มี ปฏิริยาตอบกลับไปยังสื่อมวลชน ผู้รับสารไม่กล้าที่จะแสดงออกถึงความต้องการ ของตน ไม่กล้าที่จะเรียกร้องให้สื่อมวลชนปฏิบัติตามหรือสนองต่อความต้องการของ ตน ทั้ง ๆ ที่ปฏิริยาตอบกลับของผู้รับสารเป็นสิ่งที่สำคัญต่อประสิทธิภาพของการ สื่อสารมวลชน ดังนั้น สาธารณชนจึงควรตระหนักถึงความรับผิดชอบในสิทธิของตน ที่จะแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สื่อมวลชน ดังที่ วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm 1966) กล่าวว่า สาธารณชนต้องทำหน้าที่เป็นตัวจักรที่สำคัญในกระบวนการ สื่อสาร เพราะสาธารณชนมีอำนาจในการกำหนดรูปแบบของระบบ และการสนองตอบ ของสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชนสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้

ในบรรดากลไกการควบคุมทั้ง 3 กลไก กลไกที่ควรจะมีการเพิ่มประสิทธิภาพ ของการควบคุมมากที่สุดคือ กลไกการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนในการที่จะมีความ

รับผิดชอบต่อส่วนรวม และปฏิบัติหน้าที่ในสิ่งที่จำเป็นและเหมาะสม ในขณะที่เดียวกัน
 สาธารณชนก็ควรจะมีควมตื่นตัวในการแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์สื่อมวลชน
 เพื่อสื่อมวลชนจะได้ปรับปรุงตนเองให้มีประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติมากที่สุดเท่าที่
 จะทำได้

ข้อเสนอแนะ

1. สื่อมวลชนควรมีความรับผิดชอบต่อรายการที่ผลิตออกไป โดยสื่อมวลชน
 ควรตระหนักถึงความสามารถในการควบคุมตนเองให้ทำหน้าที่นักสื่อสารมวลชนที่ดี
 ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและปทัสสถานของสังคม
2. รัฐบาล หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการออกกฎหมาย ระเบียบ
 หรือคำสั่งต่าง ๆ ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีข้อความชัดเจน แน่นนอน ไม่ใช่
 ถ้อยคำที่เคลือบคลุมหรือเปิดโอกาสให้มีการตีความใจชอบ
3. ผู้รับชมควรให้ความร่วมมือกับผู้ดำเนินการ หรือรัฐบาลโดยช่วย
 แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะสิ่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข
 การจัดรายการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
4. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อ ๆ ไป ควรมีการศึกษาการคัดเลือกข่าว
 ของบรรณาธิการข่าว หรือกระบวนการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์โดยการสังเกตการณ์
 ชนิดเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในกระบวนการ (participant observation) เพื่อ
 ที่จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น
5. ควรมีการศึกษาคำคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการเสนอความรุนแรง
 ในข่าวโทรทัศน์ หรือในสื่ออื่น ๆ โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมโดยตรง จะ
 ทำให้ได้ทราบความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้รับชมได้มากกว่าการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ
 ปฏิกริยาตอบกลับของผู้ชมจากบรรณาธิการข่าว เพราะข้อมูลที่ได้นี้อาจจะเป็นข้อมูล
 ที่ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร